

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРАВОСУДДЯ

В И С Н О В О К

щодо проекту Закону про гуманітарну допомогу в кризових ситуаціях (реєстр. № 4360 від 01 квітня 2016 року)

Комітет Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя розглянув на своєму засіданні 06 вересня 2016 року (протокол № 50) на відповідність Конституції України проект Закону про гуманітарну допомогу в кризових ситуаціях (реєстр. № 4360 від 01 квітня 2016 року) (далі – Законопроект), поданий народними депутатами України Третьяковим О.Ю., Бурбаком М.Ю. та іншими.

Згідно з поясннюальною запискою до Законопроекту він розроблений з метою врегулювання питання надання гуманітарної допомоги в Україні під час кризових ситуацій, які спричинені надзвичайними ситуаціями будь-якого характеру, у тому числі проведенням антiterористичної операції, для подолання яких в України не вистачатиме власних матеріальних та/чи людських ресурсів.

Для досягнення зазначененої мети пропонується прийняти новий Закон про гуманітарну допомогу в кризових ситуаціях та внести відповідні зміни в Кодекс України про адміністративні правопорушення, Кримінальний кодекс України, закони України «Про гуманітарну допомогу», «Про адміністративні послуги», «Про прикордонний контроль», «Про громадські об'єднання», «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про місцеві державні адміністрації», «Про телекомуникації», «Про радіочастотний ресурс України», «Про карантин рослин», «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», «Про лікарські засоби», «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства», «Про зайнятість населення».

Передбачається, що проект Закону буде визначати правові, економічні та організаційні засади реалізації державної політики у сфері надання гуманітарної допомоги у кризових ситуаціях відповідно до Конституції України, законів України, норм міжнародного гуманітарного права. Зокрема, Законопроект містить положення щодо понятійного апарату, принципів надання гуманітарної допомоги в кризових ситуаціях; структури органів з питань гуманітарної допомоги в кризових ситуаціях; координації надання

гуманітарної допомоги; відповіальності за порушення законодавства про гуманітарну допомогу в кризовій ситуації та ін.

Вирішуючи питання про відповідність Законопроекту положенням Конституції України, Комітет виходить з наступного.

В Конституції України зазначається, що Україна є соціальною правовою державою (стаття 1), органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України (частина друга статті 6), закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй (частина друга статті 8). За приписом частини другої статті 19 Конституції України органи державної влади зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Відповідно до статті 3 Основного Закону України людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави.

Згідно з частиною другою статті 21, частинами другою-третюю статті 22 Основного Закону України права і свободи людини є невідчужуваними та непорушними, вони гарантуються і не можуть бути скасовані.

Статтею 64 Конституції України передбачені випадки обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина, зокрема, в умовах воєнного або надзвичайного стану.

Відповідно до статті 59 Конвенції про захист цивільного населення під час війни передбачено, що якщо усе або частина населення окупованої території отримують недостатній обсяг постачань, окупаційна держава повинна погодитись вжити заходів, спрямованих на надання підтримки цьому населенню і повинна сприяти реалізації цих заходів усіма наявними у неї засобами. Така допомога може надходити як з боку держав, так і з боку незалежних гуманітарних організацій, таких, як Міжнародний комітет Червоного Хреста, і повинна, зокрема, передбачати забезпечення посилками, що містять продукти харчування, медичні матеріали та одяг. Усі Договірні Сторони повинні дозволити вільне перевезення таких посилок та забезпечити їхню охорону. Держава, яка надає право на вільне ввезення посилок на територію, окуповану супротивною стороною, повинна, однак, мати право на огляд посилок та контроль за їхнім перевезенням відповідно до визначеного строку та маршруту, і за сприяння держави-покровительки пересвідчитись, що ці посилки використовуватимуться для надання допомоги населенню, яке її потребує, а не в інтересах окупаційної держави.

Резолюцією Генеральної Асамблей ООН № 46/182 від 19 грудня 1991 року встановлені керуючі принципи координації надзвичайної гуманітарної допомоги, яка здійснюється системою ООН. Зокрема, в пунктах

1-2 зазначається, що гуманітарна допомога має первинну важливість для жертв стихійних лих та інших надзвичайних ситуацій, має надаватись у відповідності до принципів гуманності, нейтралітету та неупередженості.

На підтвердження вказаної Резолюції Генеральної Асамблеї ООН прийнято ще одну Резолюцію № 65/264 від 21 червня 2011 року щодо міжнародної співпраці в галузі гуманітарної допомоги у випадку стихійних лих – від надання надзвичайної допомоги до розвитку.

Разом з тим, члени Комітету звертають увагу на необхідність запровадження процедури огляду гуманітарного вантажу відповідно до міжнародних актів з метою забезпечення дотримання прав і свобод громадян.

У Рішенні від 12 лютого 2002 року № 3-рп/2002 Конституційний Суд України зазначив, що Конституція України як головне джерело національної правової системи є також базою поточного законодавства. Вона надає можливість урегулювання певних суспільних відносин на рівні законів, які конкретизують закріплені в Основному Законі положення (абзац перший підпункту 3.1 пункту 3 мотивувальної частини).

Відповідно до пунктів 1, 2, 6, 9, 11, 12, 15, 18, 19, 22 частини першої статті 92 Конституції України виключно законами України визначаються права і свободи людини і громадянина, гарантії цих прав і свобод; основні обов'язки громадянина; статус іноземців; основи соціального захисту; засади митної справи; засади утворення і діяльності об'єднань громадян; організація і діяльність органів виконавчої влади; засади місцевого самоврядування; правовий режим державного кордону; правовий режим воєнного і надзвичайного стану, зон надзвичайної екологічної ситуації; засади цивільно-правової відповідальності; діяння, які є злочинами, адміністративними або дисциплінарними правопорушеннями, та відповідальність за них.

Зважаючи на зазначене, а також на те, що Верховна Рада України – єдиний орган законодавчої влади в Україні, одним із повноважень якого є прийняття законів (стаття 75, пункт 3 частини першої статті 85 Конституції України), проект Закону про гуманітарну допомогу в кризових ситуаціях узгоджується з нормами Конституції України.

Враховуючи викладене, Комітет дійшов висновку, що проект Закону про гуманітарну допомогу в кризових ситуаціях (реєстр. № 4360 від 01 квітня 2016 року), поданий народними депутатами України Третьяковим О.Ю., Бурбаком М.Ю. та іншими, не суперечить положенням Конституції України.

Голова Комітету

Р.П. КНЯЗЕВИЧ